

Sygn. akt XIII Ca 103/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu – Wydział XIII Cywilny Rodzinny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Spustek-Kłaskała

Sędziowie: SSO Teresa Znaińska

SSR del. Joanna Placety

Protokolant: Magdalena Maślanka

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa **N. B., O. B., A. B. reprezentowanych przez przedstawicielkę ustawową R. B.**

przeciwko **P. B.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji wniesionych przez obie strony od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 19 listopada 2013 r. sygn. akt III RC 311/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I, częściowo II, III oraz w IV w ten sposób, że powództwo oddala, a orzeczenie o kosztach sądowych zawarte w punkcie II i III uchyla, zaś orzeczenie o kosztach procesu określone w punkcie IV zmienia w ten sposób, że nie obciąża powodów kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego;

II. oddala apelację powodów;

III. nie obciąża powodów kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt XIII Ca 103/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej w sprawie o sygn. akt III RC 311/13 w pkt 1) alimenty od pozwanego P. B. na rzecz małoletnich N. B., O. B., A. B., orzeczone wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 5 czerwca 2012 roku, w sprawie XIII RC 2054/11 w kwocie po 400 zł na rzecz N. i O. B. miesięcznie oraz w kwocie 300 zł na rzecz A. B. miesięcznie podwyższył do kwoty po 450 zł miesięcznie na rzecz N. i O. B. oraz do kwoty po 350 zł miesięcznie na rzecz A. B. miesięcznie poczynając od dnia 1 września 2013 roku, płatne z góry do dnia 15 -go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności którejkolwiek z rat do rąk przedstawicielki ustawowej małoletnich R. B.; w pkt 2) dalej idące powództwo oddalił i w tym zakresie nie obciążał małoletnich powodów opłatą sądową; w pkt 2) nakazał pozwanemu uiścić kwotę 90 zł na rzecz Skarbu Państwa tytułem opłaty sądowej; w pkt 3) koszty procesu między stronami zniósł; w pkt 4) wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Rejonowy wydał na podstawie m.in. następujących ustaleń faktycznych:

Małoletni powodowie N. B. ur. (...), O. B. ur. (...) i A. B. ur. (...) pochodzą ze związku małżeńskiego P. B. i R. B..

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie sygn. akt XIII RC 2054/11 utrzymał alimenty od P. B. na rzecz małoletnich N. B., O. B. w kwotach po 400 zł miesięcznie i A. B. w kwocie po 300 zł miesięcznie ustalone ugodą sądową zawartą w dniu 15 czerwca 2011 r. przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia – Krzyków we Wrocławiu w sprawie sygn. akt III RC 326/11 zobowiązując R. B. do ponoszenia pozostałych kosztów utrzymania i wychowania dzieci i do osobistych o nie starań.

Wówczas małoletni mieli odpowiednio N. 9 lat, O. 5 lat i A. 4 lata, byli zdrowymi dziećmi. N. uczęszczała wówczas do szkoły podstawowej, zaś małoletnia O. uczęszczała do zerówki, A. przebywał w domu pod opieką R. B..

R. B. (z wykształcenia technik technolog żywności) była zarejestrowana w PUP jako osoba bezrobotna i pobierała: zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek rodzinny oraz dodatek do zasiłku rodzinnego. Pozwany był zatrudniony w firmie PHU (...) na stanowisku magazyniera hakowego, z wynagrodzeniem w wysokości 2.302,61 zł netto miesięcznie.

R. B. zamieszkuje wraz z małoletnimi u swoich rodziców. R. B. nie partycypuje w kosztach utrzymania lokalu. Przedstawicielka ustawowa małoletnich powodów nadal jest zarejestrowana w PUP we W. jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. W chwili obecnej utrzymuje się z zasiłku na dzieci w wysokości 394 zł i zasiłku rodzinnego. R. B. podejmuje próby poszukiwania pracy, ale propozycje, które otrzymuje nie odpowiadają jej ze względu na czas pracy, który koliduje z godzinami odbioru dzieci z przedszkola / ze szkoły. Zdarza się, iż małoletnich odbierają rodzice R. B..

N. B. (l.10) jest uczennicą III klasy szkoły podstawowej. Małoletnia O. uczęszcza do zerówki. Koszt utrzymania małoletniej N. obejmuje m.in. wydatki na opłaty klasowe i zajęcia dydaktyczne (rytmika – 20 zł, wycieczki, warsztaty, zajęcia teatralne, zajęcia plastyczne), natomiast koszt utrzymania O. obejmuje m.in. naukę j. angielskiego (semestr – 100 zł), wyjazdy na koszykówkę, zajęcia plastyczne. Małoletni A. uczęszcza do przedszkola nr (...) we W.. Matka małoletniego ponosi jedynie opłaty za zajęcia dodatkowe tj. język angielski, plastykę, tańce tj. łącznie 75 zł miesięcznie albowiem opłatę za wyżywienie pokrywa MOPS.

Pozostałe koszty utrzymania małoletnich to: wyżywienie (ok. 700 zł), odzież i obuwie (ok. 300- 400 zł na dwa miesiące). Rodzice R. B. kupują czasem odzież dla dzieci, także matka pozwanego kupuje czasem obuwie dla dzieci.

Pozwany zatrudniony jest w (...) Sp. z o.o. na stanowisku magazynier-hakowy z wynagrodzeniem w wysokości 3.210 zł brutto miesięcznie (łącznie z premią uznaniową), tj. 2.339,24 zł netto miesięcznie. Pozwany obecnie spłaca dwa kredyty w ratach po 308,35 zł i 515 zł.

Pozwany nadal zamieszkuje z rodzicami w należącym do nich mieszkaniu, partycypując w kosztach jego utrzymania w 1/3 tj. uiszcza: czynsz - 300 zł, telefon stacjonarny i komórkowy - ok. 60 zł.

Powodowie spędzają u pozwanego 6 dni w miesiącu wtedy są na jego i dziadków utrzymaniu. Pozwany kupuje dzieciom odzież, doładowuje telefon komórkowy. Na wakacje małoletni powodowie wyjechali z dziadkami ojczystymi - z wyłączeniem małoletniego A. albowiem był za mały i chciał być z matką. Koszt w/w wyjazdu pokryli dziadkowie ojczyści i pozwany.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, po dokonaniu wykładni przepisu art. 133 kro i art. 135 kro Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Rejonowego od czasu ostatniego orzekania nastąpiła zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 kro uzasadniająca podwyższenie alimentów na rzecz małoletnich.

Małoletni w związku z intensywnym rozwojem uczęszczają na liczne zajęcia edukacyjne, co nie pozostaje bez wpływu na wysokość ich utrzymania. Dziadkowie ojczyści niewątpliwie dokonują zakupów różnych rzeczy dla wnuków, jednakże nie ma porozumienia między nimi a matką małoletnich i często kupowane rzeczy nie są tymi, które matka ocenia jako niezbędne, ponadto czynione na rzecz małoletnich powodów zakupy nie ulegają zaliczeniu na poczet obowiązku alimentacyjnego pozwanego, lecz dziadków ojczystych.

W ocenie Sądu I Instancji zmianie uległa również sytuacja materialna matki małoletnich, która uprzednio pobierała zasiłek dla bezrobotnych, a obecnie korzysta wyłącznie ze świadczeń MOPS i finansowego wsparcia rodziców.

Odnosząc się do sytuacji pozwanego Sąd Rejonowy podkreślił, uległa ona poprawie, albowiem iż P. B. poprzednio zatrudniony był na stanowisku magazyniera hakowego, z wynagrodzeniem w wysokości 2.302,61 zł netto miesięcznie, aktualnie zaś z tytułu wykonywanej pracy uzyskuje wynagrodzenie (wraz z premią uznaniową) w kwocie 2.339,24 zł netto miesięcznie. Zdaniem Sądu ojciec małoletnich mimo to powinien rozważyć podjęcie dodatkowego zatrudnienia celem zapewnienia im niezbędnych środków utrzymania.

Sąd Rejonowy wskazał, iż stan faktyczny sprawy ustalony został na podstawie niekwestionowanych dokumentów przedstawionych przez strony oraz uzyskanych z urzędu. Sąd uznał za wiarygodne zeznania stron i przesłuchanie świadków H. O., S. O., H. B., T. B. w zakresie w jakim nie zostały zaprzeczone przez stronę przeciwną bądź znajdowały potwierdzenie w innych dowodach, a w szczególności przedłożonych dokumentach.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyli **powodowie** zaskarżając go w pkt I i II i zarzucając:

1/ sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 kpc, poprzez:

- błędną sprzeczną z zasadami logiki oraz doświadczeniem życiowym ocenę stanu faktycznego oraz zebranego w sprawie materiału dowodowego, skutkującą wadliwym rozstrzygnięciem i ustaleniem, że zmiana okoliczności - w szczególności wzrost kosztów utrzymania dzieci, ich niezaspokojonych podstawowych i uzasadnionych potrzeb, w stosunku do zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, nie uzasadnia konieczności wzrostu świadczeń alimentacyjnych w żądanym zakresie tj. o 150 zł więcej na rzecz N. i O. B. oraz o 200 zł więcej na rzecz A. B., podczas gdy właściwa analiza podstawowych potrzeb wskazuje, że powinny być zaspokajane większym nakładem środków po stronie pozwanego, który w minimalnym stopniu przyczynia się do ich zaspokajania,

- niewłaściwe i sprzeczne z doświadczeniem życiowym dokonanie oceny możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego, w szczególności niewystarczające uwzględnienie, w świetle podnoszonej przez Sąd I instancji zasady równej stopy życiowej, faktu, że koszty bieżącego utrzymania małoletnich dzieci są wzrastające częściej niż raz w roku, a pozwany ma możliwość dodatkowego uzyskiwania dochodów w sytuacji, gdy pozostaje na utrzymaniu swoich rodziców i nie ponosi żadnych dodatkowych kosztów,

- nieuwzględnienie wszystkich koniecznych i niezbędnych, wzrastających potrzeb życiowych i bytowych małoletnich, a w szczególności wysokich kosztów wyżywienia, zakupu odzieży, opłat związanych ze szkołą trójki dzieci oraz zestawienia kosztów utrzymania, które wzrosły znacznie ponad użnaną 1/8 kwoty świadczeń alimentacyjnych tj. 12,5 % i ciągle wzrastają wraz z rozwojem psychofizycznym dzieci,
- bezpodstawne stwierdzenie, że to rodzice R. B. „dokonują zakupów różnych rzeczy dla wnuków” oraz że „nie ma porozumienia między nimi, a matką małoletnich i często kupowane rzeczy nie są tymi, które matka ocenia jako niezbędne”, co stanowi jedynie spekulację Sądu i nie polega na prawdzie,

- nieuprawnione stwierdzenie, że „zakupy nie ulegają zaliczeniu na poczet obowiązku alimentacyjnego pozwanego, lecz dziadków ojczystych”, co stanowi krzywdzący zarzut w sytuacji, gdy to matka małoletnich zmuszona jest to korzystania z pomocy materialnej rodziców oraz sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi,

- nieuzasadnione danie wiary pozwanemu, że ponosi on 1/3 kosztów utrzymania mieszkania w którym zamieszkuje wraz z rodzicami, przy jednoczesnym przyjęciu, że po stronie R. B. nie zachodzi konieczność partycypowania w kosztach utrzymania mieszkania w sytuacji, gdy są to również wydatki związane z utrzymaniem małoletnich dzieci,
- nieuwzględnienie przez Sąd, że pozwany otrzymuje z tytułu premii uznaniowej znacznie wyższe świadczenie niż wykazuje, jednocześnie zrównanie w wydatkach w kwotach koszty utrzymania dzieci i pozwanego jest nieuprawnione w sytuacji, gdy znaczną część jego kosztów utrzymania (mieszkanie, wyżywienie) ponoszą jego rodzice, a tym samym nie przeznacza on na to całej kwoty 1.150.00 zł.

W oparciu o powyższe zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji w pkt I poprzez zasądzenie na rzecz małoletniej N. i O. B. świadczeń alimentacyjnych w kwocie po 550 zł miesięcznie oraz na rzecz A. B. w kwocie 500 zł miesięcznie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego zgodnie z przepisami.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożył również **pozwany** zaskarżając go w pkt I, III i V i zarzucając:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez błędną wykładnię art. 135 kro i niewłaściwe zastosowanie art.133 kro w tej części, która dotyczy obowiązku R. B. do alimentowania dzieci przy występowaniu obiektywnych przesłanek dotyczących jej możliwości majątkowych i zarobkowych jak i błędną wykładnię pojęcia „możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego " co polega na wadliwej ocenie i niedokładnym i nie wnikliwym wbrew treści dokumentów i zeznań pozwanego i świadków ocenie materiału sprawy, a w konsekwencji ustaleniu, że dochody pozwanego z jednej strony, a zobowiązania z drugiej dają podstawę do podwyższenia alimentów, jak również błędne przyjęcie i zaprzeczenie związku jaki zachodzi pomiędzy faktami ustalonymi w procesie, a normą prawną,

2/ naruszenie przepisów postępowania co mogło mieć wpływ na wynik orzeczenia, tj. przepisów art.227 kpc, art. 233 § 1kpc, art. 316 § 1 kpc i art. 328 § 2 kpc polegające na pominięciu i błędnym ustaleniu przez Sąd oraz nie rozważeniu wszechstronnym twierdzeń pozwanego z odpowiedzi na pozew ,pisma z dnia 11 czerwca 2013, pisma z dnia 17 września 2013 , pisma z dnia 5 listopada 2013 i dołączonych do pism dokumentów będących istotnymi dowodami na okoliczności dotyczące możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego, w tym jego dochodów i zobowiązań, a także i kredytowych (których to wszystkich zobowiązań Sąd nie sumuje) uniemożliwiających pozwanemu ponoszenia podwyższonych świadczeń alimentacyjnych, a pominięciu i nie uwzględnieniu obowiązku alimentacyjnego przedstawicielki ustawowej małoletnich powodów R. B. oraz okoliczności, że nie podejmuje ona żadnej pracy mimo istnienia po temu przesłanek obiektywnych, jak również sprzeczne z materiałem sprawy ustalenie, że pozwany ponosi koszty egzekucji komorniczej z uwagi na nie płacenie alimentów gdy pozwany wykazał że nie ponosił alimentów w całości z przyczyn obiektywnych jedynie w czasie gdy był bezrobotny a i wówczas uzyskany zasiłek przekazywał przedst. ust. dzieci, a w tych okolicznościach, co zarzuca pozwany orzeczenie o podwyższeniu alimentów dowodzi nie rozważenie przez Sąd orzekający wszechstronne materiału sprawy i nie wyprowadzenie prawidłowych wniosków z materiału sprawy.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w tym zakresie oraz o orzeczenie o kosztach postępowania wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna zaś apelacja powodów nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą roszczenia jest norma zawarta w art. 138 k.r.o., która stanowi, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumie się istotne zwiększenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji, istotne zwiększenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Rozstrzygnięcie więc sporu wymaga porównania stanu istniejącego

w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich podwyższeniu oraz wykazania przez uprawnionego, że zmiany takie nastąpiły (art. 6 k.c.)

W przedmiotowej sprawie prawomocne rozstrzygnięcie o zasądzeniu uprzednio alimentów nastąpiło z dniem 12.06.2012 r., zaś już w marcu 2013 r. powodowie reprezentowani przez przedstawicielkę ustawową wnieśli powództwo o podwyższenie alimentów. Dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne w sprawie na podstawie zebranego materiału dowodowego są w większości prawidłowe, lecz ocena materiału i ostateczne rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było nietrafne. Analizując zmianę okoliczności faktycznych, w szczególności odnośnie do przesłanek z art. 138 k.r.o. i art. 135 k.r.o. stwierdzić należy, że nie nastąpiła istotna zmiana stosunków, która uzasadniałaby uwzględnienie żądania powodów podwyższenia alimentów od pozwanego. Dochody pozwanego wzrosły w stopniu nieznacznym z kwoty przeciętnie 2.302,61 zł netto miesięcznie (3.210,- zł brutto) do kwoty ok. 2.400,- zł netto miesięcznie oraz premię uznaniową (tj. 3.210,- zł brutto wraz z premią k. 149). Pozwany nadal obciążony jest obowiązkiem spłaty kredytów zaciągniętych w trakcie trwania małżeństwa – w łącznej racie po 823,- zł miesięcznie oraz obowiązkiem świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich powodów w łącznej kwocie 1.100,- zł miesięcznie. Dodatkowo w czasie pobytu małoletnich powodów pod pieczę pozwanego (ok. 6 dni w miesiącu) pozostają oni wówczas na utrzymaniu pozwanego, który pokrywa wydatki m.in. na ich wyżywienie, ubrania, rozrywki, tym samym pozwany ponad swój obowiązek alimentacyjny określony wyrokiem sądowym dodatkowo wykonuje obowiązek alimentacyjny wobec małoletnich powodów poprzez osobiste starania o ich wychowanie i utrzymania oraz ponoszenie świadczeń materialnych na ich rzecz (art. 135 § 2 k.r.o.).

Z powyższych przyczyn w ocenie Sądu Okręgowego należało uznać apelację pozwanego za zasadną i stwierdzić, iż po stronie pozwanego nie nastąpiła istotna zmiana okoliczności w rozumieniu art. 138 k.r.o. uzasadniająca zmianę zasadzonych prawomocnie alimentów od pozwanego na rzecz małoletnich powodów. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał za słuszny zarzut apelacji pozwanego, że w okolicznościach istniejących obecnie, matka małoletnich R. B., mając wyuczony zawód i nie będąc pozbawiona lub ograniczona w zdolności do zarobkowania, powinna również podjąć pracę i w pozostałej części poza osobistymi staraniami o wychowanie dzieci, przyczyniać się do zaspokojenia potrzeb małoletnich powodów poprzez finansowe pokrywanie ich bieżących wydatków. Małoletni powodowie N. i O. nadal uczęszczają do szkoły podstawowej, a małoletni A. aktualnie uczęszcza do przedszkola, co powoduje, iż matka powodów może obecnie wolny czas od bezpośredniej opieki nad dziećmi przeznaczyć na pracę zarobkową. Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, iż zwiększyły się możliwości zarobkowe i majątkowe matki małoletnich w stosunku do daty konkretyzacji obowiązku alimentacyjnego pozwanego tym samym podlega zwiększeniu udział matki małoletnich w obowiązku materialnego świadczenia alimentacyjnego na ich rzecz. Zgodnie bowiem z art. 133 § 1 k.r.o. oboje rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie przy uwzględnieniu, że poprzez osobiste starania matki powodów w ich wychowaniu – tym samym spełnia ona w części ciążący na niej obowiązek alimentacyjny (art. 135 § 2 k.r.o.).

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy uznał apelację pozwanego za zasadną, zaś apelację powodów za pozbawioną podstaw i dlatego orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. (pkt I) oraz na podstawie art. 385 k.p.c. (pkt II sentencji).

Orzeczenie o kosztach procesu oparto na podstawie art. 102 k.p.c. (pkt III sentencji).